

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 9. december 2020

Sag 63/2020

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Petur Even Djurhuus, beskikket)

I tidligere instans er afsagt dom af Retten på Færøerne den 3. juli 2020 (1-169/2020).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt, Oliver Talevski og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

Dommen er anket af T med principal påstand om, at han i medfør af den færøske straffelovs § 68 og § 68 a dømmes til behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivning, således at kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse, og med en længstetid på 5 år, subsidiært uden fastsættelse af længstetid.

Subsidiært har han nedlagt påstand om, at der fastsættes en længstetid på 5 år for den idømte foranstaltning om anbringelse i psykiatrisk afdeling.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Anbringender

T har anført navnlig, at en dom til behandling udgør en tilstrækkelig foranstaltning til forebyggelse af yderligere lovovertrædelser efter proportionalitetshensynet i den færøske straffelovs § 68.

En afgørelse om foranstaltninger efter denne bestemmelse skal træffes på grundlag af karakteren af den lovovertrædelse, han er dømt for. Han var anklaget principalt for drabsforsøg, subsidiært for vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter efter den færøske straffelovs § 245. Han blev frifundet for drabsforsøg og i et vist omfang for vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter. Han blev alene dømt for vold efter straffelovens § 245 i to forhold og for vold efter § 244 i tre forhold i hændelsesforløbet. Han er således dømt for lovovertrædelser, der er langt mildere og af mindre farlig karakter, end hvad han blev anklaget for. Det taler for en mindre indgribende foranstaltning end en anbringelsesdom.

Det er domstolene, der træffer afgørelse om eventuelle foranstaltninger efter den færøske straffelovs § 68, og udtalelser herom i erklæringer fra læger og Retslægerådet er således alene vejledende. Det er de oprindelige anklager i sagen om drabsforsøg og vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter, der ligger til grund for de retspsykiatriske erklæringer – dvs. anklager, som han er blevet frifundet for. Dette skal have i mente, når man læser erklæringerne.

Der er ikke fornøden dokumentation for, at han lystre og agerer i henhold til de stemmer, han hører. Således er han blevet frifundet for drabsforsøg og i vidt omfang også for grov vold. Han er ikke tidligere straffet eller anklaget for at have foretaget sig noget strafbart.

Hans tilstand umiddelbart inden det pådømte forhold var god. På den psykiatriske afdeling arbejdede man på at udsluse ham til egen bolig med støtte til dagligdags gøremål.

Den idømte foranstaltning bør tidsbegrænses til 5 år. Det gælder, uanset om det ender med en anbringelsesdom eller en behandlingsdom. Der er ikke tale om en alvorlig voldsforbrydelse i straffelovens § 68 a, stk. 2's forstand, og under alle omstændigheder er den voldsforbrydelse, han er dømt for, ikke så alvorlig, at det er påkrævet at gøre retsfølgen tidsubestemt efter straffelovens § 68 a, stk. 2. Man bør holde sig til udgangspunktet om tidsbegrænsede retsfølger efter straffelovens § 68 a, stk. 1. Dertil kommer, at han har siddet varetægtsfængslet i surrogat i 17 måneder.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at oplysningerne om Ts person og omstændighederne ved de begåede strafbare forhold afgørende taler for, at en anbringelsesdom er nødvendig

for at forebygge ligeartet kriminalitet i overensstemmelse med anbefalingerne i de retspsykiatriske udtalelser.

Henset til at han i en længere periode har hørt stemmer og set skygger, der har opfordret ham til at dræbe eller skade andre, vil en behandlingsdom ikke være tilstrækkelig til at forebygge ny kriminalitet. Volden er efter oplysningerne i sagen begået umotiveret og uden varsel mod en sygehjælper på den psykiatriske afdeling, hvor T var indlagt, og som efter det oplyste havde et godt forhold til ham. Mentalerklæringen beskriver T med en udtalt udadreagerende farlighed på basis af vrangforestillinger og anfører, at hans personfarlighed er uforudsigelig, ganske vilkårlig og kan rettes mod stort set alle i nærheden af ham. Retslægerrådet har udtalt, at der efter medicinsk behandling er sket en vis bedring, men at T er personfarlig på uforudsigelig og vilkårlig vis, og at der er en betydelig, men af hans psykiske helbredstilstand i høj grad afhængig, risiko for fremtidig ligeartet kriminalitet.

Det forhold, at nævningetinget alene fandt de begåede handlinger omfattet af den færøske straffelovs § 244 og § 245, stk. 1, i stedet for § 237, jf. § 21, kan ikke føre til, at de retspsykiatriske erklæringer ikke kan lægges til grund. De handlinger og omstændigheder, der var beskrevet i sigtelsen, afveg ikke væsentligt fra det forløb, T blev fundet skyldig i. Der er på den baggrund ikke grundlag for at idømme en mindre indgribende foranstaltning end en dom til anbringelse i psykiatrisk afdeling.

Den grove vold, som T er fundet skyldig i, må utvivlsomt karakteriseres som en alvorlig voldsforbrydelse omfattet af den færøske straffelovs § 68 a, stk. 2, hvorefter der i almindelighed ikke skal fastsættes nogen længstetid. Volden blev begået som udslag af hans udtalte personfarlighed og mod den person, der tilfældigvis var i nærheden. Dette taler i høj grad imod at fravige udgangspunktet om, at der ikke skal fastsættes nogen længstetid. Nødvendigheden af, at der ikke fastsættes en længstetid, underbygges af de retspsykiatriske udtalelser om Ts uforudsigelige og vilkårlige farlighed og udtalte behandlingsbehov.

Højesterets begrundelse og resultat

T blev ved Retten på Færøernes dom af 3. juli 2020, som er afsagt under medvirken af nævninger, fundet skyldig i overtrædelse af den færøske straffelovs § 244 og § 245, stk. 1, ved den 22. juni 2019 at have udsat en kvindelig psykiatrisk plejer for vold og grov vold, bl.a. ved at have taget halsgreb/kvælertag på hende og trampet hende i hovedet.

Retslægerådet har udtalt, at T er sindssyg, og det vurderes, at han er personfarlig på uforudsigelig og vilkårlig vis. Retslægerådet har som mest formålstjenlig foranstaltning til imødegåelse af en betydelig, men af hans psykiske helbredstilstand i høj grad afhængig, risiko for fremtidig ligeartet kriminalitet anbefalet dom til anbringelse i psykiatrisk afdeling.

Efter karakteren af og omstændighederne ved den udøvede vold, oplysningerne om Ts psykiske sygdom og risikoen for, at han på ny begår alvorlig personfarlig kriminalitet, tiltræder Højesteret, at det er nødvendigt, at han dømmes til anbringelse i psykiatrisk afdeling. Højesteret tiltræder endvidere, at der er tale om en alvorlig voldsforbrydelse, og at der ikke er grundlag for at fravige udgangspunktet i straffelovens § 68 a, stk. 2, hvorefter der ikke fastsættes en længstetid for foranstaltningen.

Højesteret stadfæster herefter dommen.

T har fortsat været frihedsberøvet under anken.

Thi kendes for ret:

Retten på Færøernes dom stadfæstes.

T skal betale sagens omkostninger for Højesteret.